

BLOGI

Pankkeja koetellaan – eurooppalainen sääntely on parantanut kriisinkestävyyttä

Rahoitusvakaus | 21.03.2023 | Olli Rehn

KIRJOITTAJA

Olli Rehn
Johtokunnan
puheenjohtaja

Viime viikolla sää oli kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla hyvin epävakainen. Viikonloppuna kiirettä piti etenkin Sveitsissä, jossa työstettiin kiivasta tahtia ratkaisua kriisipankki Credit Suissen umpikujan.

Tapahtumat saivat alkunsa, kun Yhdysvaltain talletussuojaviranomainen FDIC otti haltuunsa kalifornialaisen Silicon Valley Bankin (SVB) toissa perjantaina 10.3.2023, kun pankki oli ajautunut toimintakyvyttömäksi voimakkaan talletuspaon seurauksena. Voimakas ja äkillinen shokki säikäytti sijoittajat ja saivat ne kohdistamaan täyden huomionsa pankkien riskeihin. Laineet löivät Eurooppaan saakka ja näkyivät erityisesti pankkiosakkeiden laskuna ja yleisesti riskilisien kasvuna.

Viranomaiset reagoivat nopeasti rahoitusmarkkinoiden hätään, kuten pitääkin. Yhdysvaltain keskuspankki Federal Reserve ilmoitti myöntävänsä luottolaitoksille edullista lainaa uudesta lainaohjelmastaan (Bank Term Funding Program, BTFP) ja viranomaiset kertoivat turvaavansa kaatuneiden pankkien kaikki talletukset. Ennen torstain 16.3. markkina-avausta Sveitsin keskuspankki kertoi Credit Suissen mahdollisuudesta saada maksimissaan 50 miljardilla Sveitsin frangilla likviditeettitukea ja sunnuntai-iltana Sveitsin viranomaiset ilmoittivat, että UBS on ostanut Credit Suissen viranomaisten tuella. Lisäksi keskuspankit ilmoittivat vahvistavansa dollarilikviditeetin tarjontaa.

Ohjaus- ja markkinakorkojen voimakas nousu – joka on ollut välttämätöntä Venäjän hyökkäyssodan kiihdyttämän inflaation hillitsemiseksi – on perinpohjaisesti muuttanut lainanhakijoiden, velallisten, pankkien ja talouspolitiikan toimintaympäristöä. Taloushistoria on osoittanut, että korkojen nousun kaltaiset taloudellisen toimintaympäristön suuret muutokset

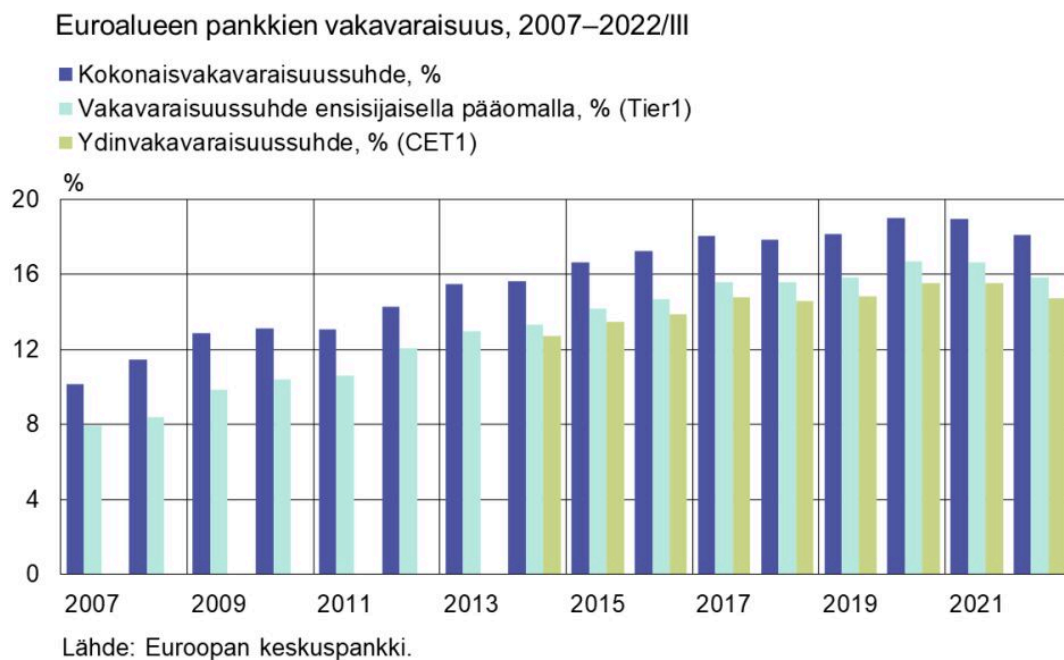
lähes aina synnyttävät ennalta-arvaamattomia rahoitusvakaudeellisia riskejä.

Epävarmassa tilanteessa sijoittajat usein vetäytyvät riskillisimmistä kohteista ja siirtävät varoja vakaampiin kohteisiin. Haavoittuvimmat toimijat voivat löytää itsensä nopeasti myrskyn silmästä. Paras keino varautua näihin riskeihin on pitää huolta pankkien ja lainanottajien riittävästä riskinkantokyvystä eli ns. resilienssistä.

Euroalueen pankit ovat kulkeneet pitkän matkan edellisen finanssikriisin ja velkakriisin perinnön kanssa. Etenkin hoitamattomien lainojen purkaminen rasitti pankkien taseita hyvin pitkään.

Pankit ovat tänään paljon vahvempia ottamaan vastaan erilaisia shokkeja kuin esimerkiksi ennen globaalia finanssikriisiä. Puskureita on vahvistettu tiukentuneen sääntelyn ansiosta. Ongelmalainat on pitkälti saatu purettua pankkien taseista, pääomapuskurit ovat noin kaksinkertaistuneet (ks. kuvio alla). Likviditeettipuskurit antavat pankeille aikaa sopeutua toimintaympäristön yllättäviin muutoksiin.

Kuvio 1.

© Suomen Pankki

Euroalueella pankkien tila on vakaa, mutta rahoitusmarkkinoiden tilannetta on seurattava tarkoin. Rahoitusjärjestelmälle pystytään tarjoamaan likviditeettiä, jos tarve vaatii. Jos perusteeton tai hallitsematon markkinakehitys uhkaa muuttaa vakavanlaatuisesti rahapolitiikan vaikutusta

euroalueen eri maissa, EKP:n neuvostolla on myös käytössään välineet rahapolitiikan välittymisen suojaamiseksi.

Mitä voimme oppia viime viikosta?

Viimeiset kymmenisen vuotta korot ovat olleet kaikilla päätalousalueilla poikkeuksellisen matalat ja muutokset vähäisiä. Korokojen nousun mahdollisuudesta on kyllä muistuteltu, mutta näin nopeaa koronnostojen tarvetta harva osasi ennakoida.

Korokojen nousu tuntuu nyt velallisten kukkaroiden lisäksi myös korkoriskiä ottaneiden sijoittajien ja pankkien taseissa, josta äärimmäinen esimerkki nähtiin SVB-pankin kohdalla. SVB kaatui liiallisiin likviditeettiriskeihinsä, jotka pankin poikkeuksellisen haavoittuva taseen rakenne aiheutti ja korokojen voimakas nousu laukaisi.

Kevyiden rahoitusolojen aika kesti niin pitkään, että Yhdysvallat ehti jo keventää finanssikriisin jälkeä luotua sääntelyä. Sääntelyä kevennettiin vuonna 2018, jolloin taseeltaan alle 250 mrd. dollarin suuruiset pankit vapautettiin stressitestausvaatimuksista ja kaikkein tiukimmista vakavaraisuus- ja likviditeettivaatimuksista.

Sääntelyn purkamista perusteltiin sillä, että suurten alueellisten pankkien ei katsottu olevan koko rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta merkittäviä, minkä vuoksi niiden ei katsottu tarvitsevan tiukkaa sääntelyä tai valvontaa.

Kriisit syntyvät aina monen eri haavoittuvuuden ja laukaisevan tekijän yhteisvaikutuksena tai ketjuna, jotka myös vahvistavat kriisin vaikutuksia. Yhdysvaltojen viranomaiset ovat jo ilmoittaneet selvittävänsä huolella, olisiko tiukempi sääntely ja valvonta voinut tämän kriisin estää.

Pidän aika todennäköisenä, että nyt vaikeuksissa olevien pankkien haavoittuvuudet olisivat nousseet esiin valvojien säännöllisissä stressitesteissä. Lisäksi vahvemmat likviditeetti- ja vakavaraisuuspuskurit olisivat parantaneet pankkien iskunkestävyyttä ja antaneet niille aikaa sopeutua taseessa tapahtuviin muutoksiin. Juuri tätä varten sääntelyuudistukset edellisen finanssikriisin jälkeen tehtiin.

Vaikka Euroopassa ei sääntelyä ole purettu, kaikkia finanssikriisin jälkeisiä sääntelyuudistuksia ei ole vielä saatu voimaan. Tekemistä riittää siis vielä meilläkin. Siksi pankkien globaalien vakavaraisuusudistuksen, ns. Basel III:n, viimeinen vaihe tulisi viedä EU-lainsäädäntöön mahdollisimman tarkasti Baselin komitean suositusten mukaisesti. Lisäksi Euroopan pankkiunioni olisi vihdoin viimeisteltävä yhteisellä talletussuojalla.

Pankkeja siis koetellaan, mutta viime vuosina tiukennetun sääntelyn vaatima puskurien vahvistaminen tukee nyt niiden kriisinkestävyttä. Euroalueen pankkiunioni auttaa siten ylläpitämään rahoitusvakautta. Työ on silti kesken, ja pankkiunioni pitäisi viipymättä rakentaa valmiiksi. Rahoitusvakauden ylläpitäminen edellyttää jatkuvaa valppautta pankkivalvojilta ja keskuspankeilta – ja tietenkin itse pankeilta niiden omassa liiketoiminnassa ja riskienhallinnassa.

Asiasanat

markkinariskit, pankit, rahoitusjärjestelmä, resilienssi